

Bra bredband i skärgårdarna

Minikonferens på af Chapman den 19 november 2011

Sverige bygger nu ny modern infrastruktur. Den nya tekniken förkortar avstånden och skärgårdarna behöver inte längre bli "sist på linjen". Vi kan som boende eller företagare få lika snabb tillgång till information som alla andra i samhället. Detta är en revolution för oss av samma nivå som när telefonin kom. För att ta upp frågor kring utbyggnad av bra bredband i skärgårdarna arrangerade Skärgårdarnas Riksförbund en minikonferens på af Chapman i Stockholm. Medverkande var Post- och Telestyrelsen samt representanter från tre skärgårdsområden som arbetar med utbyggnad av bredband.

Statsbidrag och teknikskifte driver på

Till skillnad från när telefonin byggdes ut förlitar man sig nu på att marknads krafterna ska ge alla tillgång till bredband. Men det har visat sig att utbyggnaden är dyr. Finns det inte tillräckligt många tänkbara abonnenter så blir det ingen utbyggnad.

Samtidigt med utbyggnaden av fibernät för bredband sker en utfasning av de gamla telefonledningarna av koppar i många landsbygdsområden. Man blir hänvisad till mobilt internet. I framtiden kommer även mer av TV och radiosändningar att gå över internet. Detta ställer allt större krav på bredbandets kapacitet.

Staten har i detta läge erbjudit sig att hjälpa till med finansieringen så att nästan alla invånare får tillgång till bra teknik. Det här gör oss skärgårdsbor oroliga. Vi vet att vi är sist på linjen och kommer att behöva argumentera för att vi också vill ta del av den här infrastrukturen. Trots att det kanske är just vi som bor långt från kommersiella centra som är i störst behov av den här tekniken.

PTS, den nationella myndigheten

Patrik Sandgren från Post- och Telestyrelsen deltog på konferensen. Han pekade ut tre faktorer som är viktiga för att en utbyggnad i glesbygd ska fungera.

En engagerad myndighet – På länsstyrelsen eller regionen krävs det engagerade medarbetare för att det ska

bli fart på utbyggnaden av bredband i skärgårdarna.

En strategi – Länet och kommunen måste ha en bredbandsstrategi som inkluderar även skärgården.

Samverkan – En bra samverkan också mellan myndigheterna och de som bor i områdena.

PTS erfarenhet visar att i de län där dessa tre faktorer finns, där fungerar det.

100 megabit, hög kvalitet

Regeringen vill skapa ett bredband i världsklass. 90 procent av Sveriges befolkning ska ha tillgång till bredband med minst 100 megabits hastighet senast 2020. Ungefär 40 procent av svenskarna kan i dag få 100 megabit, i städerna är det 45–50 procent. I skärgård och glesbygd är det mindre än 5 procent.

Hur kan myndigheterna hjälpa till?

PTS kan med stor noggrannhet visa hur bredbandssituationen ser ut i hela landet. Det går att få en kartbild över ett visst område och se vilken typ av bredband som finns och vilken hastighet det håller. På www.natkollen.pts.se kan man få information om vilka nätägare som finns inom området, och vilka grävarbeten som planeras. Mer tips finns också på de två webbsidorna: www.bredbandivarldsklass.se – som beskriver bredbandsforums arbete samt www.pts.se/bredbandsstod – där information om stödformer finns.

Finansiering

De stora stamledningarna som går genom hela kommuner eller regioner finansieras som regel av dessa. Men sedan måste lokala föreningar bildas som tar ansvar för utbyggnaden av ett finare förgrenat nät från anslutningspunkter och fram till respektive fastighet inom ett visst område.

För att få ihop till finansieringen av ett utbyggt sådant finare fibernät måste kostnaderna för projektering och utbyggnad beräknas. Med en kostnadsberäkning kan föreningen sedan gå till Länsstyrelsen och ansöka om statligt stöd för utbyggnaden. I den samlade finansieringen ingår då även en bedömning av hur många fastighetsägare som vill ansluta sig och den beräknade kostnaden per fastighet.

Kostnaderna kommer att variera beroende på hur landskapet ser ut, mängden sjökabel, luftledningar grävning och skyddsslang etc. För att hålla kostnaderna nere kan även föreningens medlemmar lägga ner ett eget ideellt arbete.

Det finns idag cirka 600–700 "byanät" byggda i Sverige i dag och priset för att ansluta sig kan variera mellan 0 och 30 000 kronor per hushåll.

Fastighetsägarnas kostnader kan hanteras genom banklån som sedan betalas tillbaka med en förhöjd månadsavgift de tre första åren. Därmed behöver det inte bli en så hög engångsavgift.



UTBYGGNAD, TRE SKÄRGÅRDSEXEMPEL

För att visa olika förutsättningar för en utbyggnad redovisades tre exempel. Från en ensam ö, till en skärgård i en kommun med öar och fastlandsdel samt till en stor skärgård med flera kommuner.

Ven

I dag finns en radiolänk från fastlandet över till ön med uppkoppling mot ADSL till självkostnadspris på Ven. Men kapaciteten är begränsad och ingen abonnent får ut mer än 2 megabit. Därför har ett bredbandprojekt dragits igång.

Sten-Åke Persson tycker att arbetet har varit motigt med en ointresserad kommun. I Landskrona stad är det bra utbyggt, men på landsbygden finns nästan ingenting. Nu finns pengar i projektet "Bredband för alla i Skåne", men ännu har inget satsats på glesbygden. Ett kommunalt bolag har gjort en projektering, men som det kommunala bolaget vill ha 100 000 kr för av Vens byalag! Förhoppningen är att de kommer att släppa den till sist.

Vens bredbandsgrupp består av sju personer. De jobbar mot politiker och andra intressenter och har lagt ner många timmars arbete på resor, möten och mycket annat. När projektet väl kommer igång blir utbyggnaden lätt. Hela Ven är bördig lättgrävd mark.

Sankt Anna

Bengt Almkvist berättade att i Sankt Anna står Söderköpings kommun för byggnationen av ett stamnät från staden ända ut till kommunens hamn i skärgården. Till denna ledning ska sedan lokala grupperingar kunna ansluta sig. Arbetena har påbörjats med att lägga ner tomrör, kanalisation, när det ändå varit grävprojekt på gång.

Det finns viss försiktighet i kommunens engagemang. Man har till exempel sagt att 90 procent av invånarna ska få tillgång till bra bredband – därmed underförstått att 10 % inte ska få det. Flera kommuner verkar vilja använda siffrorna för att tänka bort "dyra" invånare. Här är det viktigt att tala om att det finns en stor grupp fritidsboende som faktiskt också vill ha bredband.

För att driva lokala spridningsnät längs kommunens stamledning har det bildats en juridisk person för att hantera ekonomin och teckna olika avtal. I Sankt Anna har man varit mån om att den ekonomiska föreningen ska omfatta en stor del av fastlandet. Därmed blir det fler som delar på kostnaderna vilket jämnar ut priset per anslutning.

Stockholms skärgård

Sune Fogelström från Möja berättade om utbyggnaden av bra bredband i Stockholms skärgård. Idag är det på många öar bara delvis täckning och på andra håll ingen förbindelse

alls, varken ADSL eller mobilt bredband. Variationen är mycket stor. PTS täckningskartor kan tack vare de mobila systemen, se ganska bra ut i Stockholms skärgård – en onsdag i februari! Men en helg i juli är det mobila nätet ofta överbelastat.

Nu pågår mobiliseringen inför kommande utbyggnad. Sune åker runt till öarna i Stockholms skärgård och berättar vad som behöver göras. Det finns ett mycket bra stamnät utlagt i form av en sjökabel som förbinder flera stora öar. Den används ännu i väldigt liten utsträckning.

Man har startat en förundersökning över situationen kring byggande, underhåll och drift av en gemensam lösning för Stockholms skärgård. Ett led i detta är att försöka få fram några ansökningar om lokala spridningsnät på öar. Gräskö har kommit långt, där 111 fastigheter har tecknat sig för bredband trots att det bara är ett 10-tal permanenta hushåll på ön. Det visar betydelsen av att få med de fritidsboende i kalkylerna.

Efter mobiliseringen sker projekteringen av utbyggnaden på olika öar för att välja tekniska lösningar och bedöma kostnaden per hushåll i olika områden. Kan man stå ut med att man får en projektering som är bunden till vissa fabrikat på tekniken så kan man få den gjord till ett ganska lågt pris. På Gräskö betalade de 10 000 kronor. Ornö, en betydligt större ö, har fått en offert på 25 000 kronor.

